

MAHRBURG Izabela i Zofia

Ankieta „Słownika Polscy Walczącej na Kresach...”

1. MAHRBURG IZABELA [wg metryki, imienia tego nie używała] ANNA, (MAHRBURŻANKA, tak się podpisywała) pseudonimy ANETKA, HANKA, HANIA; córka Ottona i Zofii z Rusieckich.
2. 23 stycznia 1923, Ugoszcz (pow. Rypin).
3. Zmarła 28 listopada 1947 w Zakopanem.
4. Rodzice: środowisko inteligenckie. Ojciec rządcą majątku (1928-1938 w Duszkowie, gm. Raków, pow. Motodeczno), od 1938 właściciel sklepu w Wilnie, matka w domu.

W czerwcu 1937 kończy 7-klasową Szkołę Powszechną w Wilnie (poprzednio uczyła się w szkole powszechnej w Rakowie).

W roku szkolnym 1937/38, 1938/39 i 1939 była uczennicą III Gimnazjum i liceum im. ks. A. Czartoryskiego w Wilnie (klasy I-III).

5. W czasie okupacji sowieckiej w roku szk. 1940/41 była uczennicą X Średniej Szkoły z polskim językiem nauczania w Wilnie (kl. VIII?).

W czasie okupacji niemieckiej, w latach 1941-43, przerabiała program klas licealnych na tajnych kompletach i zakończyła naukę egzaminami maturalnymi w czerwcu 1943 (tuż przed aresztowaniem).

Poza nauką, działała w konspiracji. Aresztowana przez Niemców

28 czerwca 1943, po przesłuchaniu przez Gestapo na Ofiarnej (por. punkt 9) przebywała w więzieniu na Łukiszkach, skąd pod koniec stycznia 1944 (według innej wersji, 28 lutego) została wywieziona do obozu pracy w Praweriszkach pod Kocanem.

Do domu w Wilnie (ul. Wiosenna 6) wróciła 5 sierpnia 1944.

8 września 1944, w związku z aresztowaniem Matki i rewizją, zatrzymana przez KGB, przebywała przez trzy tygodnie w areszcie KGB na Ofiarnej.

8 marca 1945 jako repatriantka wraz z rodziną opuszcza Wilno i pod koniec marca przybywa do Inowrocławia, po paru tygodniach do Gniewkowa, gdzie pracuje jako nauczycielka w szkole podstawowej.

6. Tylko nauka na tajnych kompletach.
7. Według relacji Stanisława Kiatki, należała do komórki „Legalizacja”. Była kuzynką „Grażyny” (Marii Tomkiewiczówny). Spełniała rolę Tęczniczki, zajmowała się ręcznym przerzutem.

Była w grupie tzw. "Kóz". (Kozy - Komórka Kwatermistrzowska Łączności I Ręcznego Przerzutku w Komendzie Okręgu Wileńskiego AK, 1940-1944). Zakres pracy "Kóz" obejmował łączność z "legalizacją", przerzuty różnych materiałów. (żywności, ubrań, prasy podziemnej, broni). Na "lewe" kartki żywnościowe i ubraniowe dziewczęta wykupywały materiały dla komórek kwatermistrzowskich, robiły paczki świąteczne dla partyzantów i rodzin osób represjonowanych.

8. Brak

9. 28 czerwca 1943 aresztowana przez Niemców w Wilnie na ulicy z materiałem obciążającym. W czasie przesłuchiwania przez Gestapo, strasliwie pobita, korzystając z chwilowej nieobecności gestapowca, wyskoczyła przez okno trzeciego (drugiego?) piętra gmachu przy ul. Ofiarnej. Ranną, ze złamanymi kośćcymi rękami odwieziono ją do szpitala więziennego. Po operacji (w szpitalu miejskim) przebywała w więzieniu na Tukiszkach, skąd w styczniu lub lutym 1944 wywieziono ją do obozu pracy w Prawduszkach. Skazana na śmierć, ocalała dzięki współtowarzyszom i Tapówkom.

Podczas działań wojennych w lipcu 1944, pozwolili ją ukryć przekupieni Niemcy, po opuszczeniu obozu wróciła do Wilna.

10. W związku z p. 9, mimo przeprowadzonej operacji, do końca życia pozostała chora, poruszała się o lasce.

11. W roku 1945 pracowała (od kwietnia) przez kilka miesięcy jako nauczycielka w szkole powszechnej w Gniewkowie. Jednocześnie uczestniczyła na kurs pedagogiczny w Inowrocławiu. W grudniu 1945 przeniósła się do Torunia, gdzie na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika studiowała polonistykę. Ciężka choroba (gruźlica zotędkowa) uniemożliwiła jej kontynuowanie studiów. Zmarła w Sanatorium Akademickim w Zakopanem 28 listopada 1947.

12. Odznaczenia:

- Krzyż Walecznych, nadany przez gen. A. Krzyżanowskiego 25, 26 czerwca 1944 (weryfikacja przez Szefostwo Główny Koła AK w Londynie 10. XI. 1996)
- Order Wojenny „Vertuti Militari” kl. V, nadany przez Komendanta Wileńskiego na podstawie upoważnienia Dowódcy AK 14 lipca 1944 (weryfikacja MON, 4. I. 1968).

13. Halina Kukowicz-Bobkowska (por. p. 14) pisze o Hani Mahrburg:

„... Rzadko spotkać można w tak młodym wieku taką dojrzałość umysłową, jeszcze rzadziej hart i nieugiętość charakteru oraz prawosć, które sprawiły, że wzięta przez Niemców nie uległa, a katowana wolała skoczyć z III piętra niż zaradzić towarzyszy. Złamane nogi i inne obrażenia cielesne leczyli Niemcy przesotocicie, ale nie zdołali z niej wydobyć żadnych zeznań. Hania przeżyła wiele, zmarła młodo, wkrótce po wojnie na skutek wyzerpania po latach krótkiego, bohaterskiego życia!”

14. - Romuald Warakomski: „Komórka legalizacyjna Sztabu Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej w latach 1939-1947”, str. 92-93. *1996*

- Danuta Janiczakówna-Szykieszman: „281 dni w szponach NKWD”, Bydgoszcz 1987, str. 117, 118, 120, 121.
- „Widno jako ognisko oświaty w latach próby (1939-1945)”, Białystok 1994, relacja Haliny Kukowicz-Bobkowskiej, str. 266-267.
- „Spotkania” 7; XII 1988, Toruń („I obieg”), str. 2-3.
- „Wiano” nr 7, VII-VIII 1996, Łódź, Wspomnienia „Elizy” - Zofii Komarowskiej-Majewskiej, str. 23-24 (nieścisłości, Tęcznie z błędnie podanym nazwiskiem).

Ankieta wypełnił Jacek Mahrburg, brat Anny Mahrburg, na podstawie również informacji pani Mahrburg, siostry.

J. Mahrburg

05-120 Legionowo
ul. Marysieńki 6 m. 46

Tel. (22) 774 96 01.

